

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SINIFTA KULLANDIKLARI BİLGİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNE YÖNELİK OLUMSUZ TUTUMLARI VE YAŞADIKLARI SORUNLAR¹

Hamdi KARAKAŞ²

Adem DOĞAN³

Atıf/©: Karakaş, Hamdi; Doğan, Adem (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Kullandıkları Bilgi İletişim Teknolojilerine Yönelik Olumsuz Tutumları ve Yaşadıkları Sorunlar, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 10, Sayı 1, Haziran 2017, ss. 629-654

Özet: Bu çalışmanın amacı sınıflarda yer alan bilgi iletişim teknolojilerinin kullanılmasına yönelik sınıf öğretmenlerinin mevcut olumsuz tutumların belirlenmesi ve öğretmenlerin bu ürünlerde yaşadıkları sorunların tespiti olarak belirlenmiştir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmış olup Sivas ilinde görevli 117 sınıf öğretmeni çalışmaya dâhil edilmiştir. Veri toplama aracı Türel'in (2012) "Öğretmenlerin Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Olumsuz Tutumları: Problemler ve İhtiyaçlar" adlı çalışmasında kullandığı anket temel alınarak hazırlanmıştır. Bu çalışmadan elde edilen veriler yüzde, frekans, aritmetik ortalama, t testi ve ANOVA kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda sınıf öğretmenlerinin sınıflarında yer alan bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutum sergilemedikleri tespit edilmiştir. Ancak bu ürünler olmasa da derslerin aynı şekilde işlenebileceği, ürünlerin her ders için uygun olmadığı, öğrenci ilgisinin zamanla azalacağı ve bazı öğretmenlerin de bu ürünler yerine kara tahtayı kullanma tercihi olduğu belirlenmiştir. Sınıflarda yer alan bilgi iletişim teknoloji ürünlerindeki mevcut internet hızının yetersizliği, hazırlanan etkinliklerin ders amaçlarına uygun olmaması, bu ürünleri kullanmada teknik problemler ve bu problemleri gideren teknik personele ulaşmada sıkıntı yaşandığı tespit edilmiştir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin bilgi iletişim teknolojilerine yönelik tutum ve bu ürünlerde yaşanan sorunlar cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenine göre incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi iletişim teknolojileri, ilköğretim, teknoloji kullanımı, fatih projesi

Makale Geliş Tarihi: 10. 01. 2017/ Makale Kabul Tarihi: 24.05.2017

¹ 26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Öğr. Gör., Cumhuriyet Üniversitesi, Aşk Veysel Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Bölümü, e-posta: hamdikarakas58@yahoo.com.tr

³ Öğretmen, MEB Kahramanmaraş Bilim ve Sanat Merkezi, e-posta: aadogan@gmail.com

Primary School Teachers' Negative Attitudes towards Information and Communication Technology (ICT) and Their Problems

Citation/©: Karakaş, Hamdi; Doğan, Adem (2017). Primary School Teachers' Negative Attitudes towards Information and Communication Technology (ICT) and Their Problems, Hitit University Journal of Social Sciences Institute, Year 10, Issue 1, June 2017, pp. 629-654

Abstract: This paper aims to determine negative attitudes of primary school teachers' towards using Information and Communication Technologies (ICT) which exist in their classroom, and to identify problems which the teachers have with these products. Survey method, which is one of the quantitative research methods, was used in the research. Criterion sampling method, which is among purposive sampling methods, was used in the research and 117 primary school teachers who work in Sivas were included into the study. The data collection tool was prepared on the basis of a questionnaire which Türel (2012) used at a research paper, named "Teachers' Negative Attitudes towards Interactive Whiteboard Use: Needs and Problems". The data gained from this study were analyzed by using percentage, frequency, arithmetical mean, the t-test and ANOVA. At the result of analysis of the collected data, it is revealed that the primary school teachers do not display negative attitudes towards Information and Communication Technologies (ICT), which exist in their classrooms. However, they showed negative attitudes with the thoughts that these products are not suitable for every lesson, so they do not prefer using them; instead they preference to use the blackboard and that the interest of students will decrease over time. It is found that the speed of the internet ,available at Information and Communication Technologies (ICT) in classrooms of the primary school teachers, at school, is not enough; Prepared activities are not suitable with the course objectives; There are technical problems at using these products and they have problems with reaching technical staff who eliminate these problems. In addition, primary school teachers' attitudes towards Information and Communication Technology (ICT) and problems lived with these products were analyzed according to gender and occupational seniority variable.

Keywords: Information and Communication Technology (ICT), Technology usage in primary school, FATİH Project

I. GİRİŞ

Günümüz bilgi ve teknoloji çağı olarak adlandırılmakta ve yaşanan hızlı gelişmeler ve yeni buluşlar insanların birçok alanda hayatını kolaylaştırmaktadır. Yaşanan değişim ve gelişim süreci bilginin üretilmesini, yayılmasını, paylaşılmasını ve kullanılmasını hızlandırmakla kalmamış;

bilgiyi toplum yaşamında, kamu hizmetlerinde, ekonomide ve eğitimde en temel unsur haline gelmiştir (Tor ve Erden, 2004:120). Yeni teknolojik gelişmelerle karşı karşıya kaldığımız günümüzde toplumun ilerlemesine ve bireyin gelişmesine yardım eden eğitim sistemini de teknolojiden ayrı düşünmek mümkün değildir (Gerçek vd., 2006:130). Çünkü bilgi ve teknolojinin hızla gelişmesi bilgi toplumlarını ortaya çıkarmış, sonrasında toplumların teknolojik gelişmeleri izlemelerini ve kendilerine uyarlamalarını zorunlu hale getirmiştir (Kutluca ve Ekici, 2010:177). Teknoloji bireylerin yeterliliklerin arttırarak bilgi toplumuna ulaşmada insanı daha donanımlı noktaya ulaştırabilmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde ülkenin gelişmiş toplumlar arasında söz sahibi olabilmesi için teknolojiyi üreten ve bu teknolojiyi farklı alanlarda kullanabilen bireyler yetiştirmesi ile mümkündür (Akyüz, vd., 2014:1). Bu bağlamda öğrencileri yaşama hazırlayan kurumlar olarak okullardan bu teknolojiyi kullanmaları ve yetişen yeni nesle öğretmeleri beklenmektedir (Akkoyunlu, 1995:106).

Eğitim teknolojisi disiplini, yeni ortaya konulmuş teknolojik gelişmelerin eğitim sürecinde yerini alması, okullara yansımada ve eğitsel hedeflerin kazanılmasını sağlamada temel ve önemli bir rol üstlenmiştir (Tor ve Erden, 2004:121). Eğitim teknolojisi, insanın öğrenmesi olgusunun tüm yönleriyle ele alan, karşılaşılan problemleri sistematik analiz ederek çözümler geliştiren, bu çözümleri üretmede insan gücü, bilgi, yöntem, teknik, araç-gereç vb. unsurları işe koşarak uygun tasarımlar geliştiren, uygulayan ve değerlendiren karmaşık bir süreç olarak tanımlanır (Yılmaz, 2007:156). Bu sayede belirlenen öğretim hedeflerinin bütün öğrencilere kazandırılabilmesi için gerekli düzenlemeler ve rehberlik yapılarak, bilgi öğrenciye kolay, hızlı ve eksiksiz olarak aktarılır. Öğretmenin bütün bunları sağlayabilmesi için öğretim ortamında gerekli düzenlemeleri yaparak uygun öğretim stratejilerini, yöntem ve teknikleri seçmesi, bu ortam için gerekli öğretim materyallerini tasarlayıp hazırlaması, etkinlikleri uygulaması ve değerlendirmesi gereklidir (Tataroğlu, 2009:12). Öğrenci ile öğretilcek konu arasında etkileşim kurarak konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olan, tebeşir ve kara tahtadan eğitsel video, sanal ortam yazılımları ve akıllı tahtalara kadar geniş bir yelpazedeki her türlü araç ve gereç eğitim teknolojisi çalışma alanı içerisinde yer alır (Akpınar, 2004). Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte neredeyse birçok öğrencinin evinde bilgisayar bulunmakta ve öğrenciler bilgisayar oyunları veya daha renkli animasyonlarla daha fazla vakit geçirmektedirler. Bu durum, klasik ve teknolojinin kullanılmadığı derslerle karşılaşan öğrencilerin motivasyonun

düşmesine sebep olmaktadır (Zengin vd., 2012:535). Bu açıdan değerlendirildiğinde son teknolojik araçların eğitimde kullanılması öğrencinin daha iyi öğrenmesine, etkinliklere daha fazla motive olmasına ve öğrenci katılımına zemin hazırlayacaktır. Bilgi teknolojileri ile öğretme-öğrenme süreci içerisinde öğretmen ve öğrenciye birçok olanağı beraberinde sunmakta, bu olanakları kullanmamak ise teknolojinin eğitimde getireceği kalite ve yararları maalesef göz ardı etmek demektir (Tataroğlu, 2009:9).

Birçok gelişmiş ülke öğrencilerin teknolojik gelişmelere hakim olarak toplum yaşantısına daha iyi adapte olabilmelerini sağlamak amacıyla eğitim politikalarını belirlerken çeşitli kararlar almaktadır (Çağiltay vd., 2001:19). Ülkemizde de gelişen teknolojinin sınıflarda etkin kullanımı ve öğrenci başarısını daha da artırmak amaçlı çeşitli projeler hayata geçirilmektedir. Bu projelerden birisi olan ve Kasım 2010'da kamuoyuna duyurulan, Milli Eğitim Bakanlığı ile Ulaştırma Bakanlığı'nın işbirliği ve himayesinde yürütülen, Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) adlı projedir (Kayaduman vd., 2011:124). Bu projenin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmesi ve Ulaştırma Bakanlığı tarafından da desteklenmesi öngörülmüştür. Projenin üç yılda; birinci yıl ortaöğretim okulları, ikinci yıl ilköğretim ikinci kademe, üçüncü yıl ise ilköğretim birinci kademe ve okul öncesi kurumlarında kademeli olarak tamamlanması planlanmıştır. Bilişim Teknolojisi (BT), donanım ve yazılım altyapısı, e-çerik ihtiyacı, öğretmen kılavuz kitaplarının güncellenmesi, öğretmenler için hizmet içi eğitimler ve bilinçli, güvenli, yönetilebilir BT ve internet kullanımı ihtiyaçlarının tamamlanması hedeflenmiştir (MEB, 2011). FATİH projesiyle birlikte her okula bilgisayar döneminden her sınıfa bilgisayar dönemine geçiş amaçlanarak reform niteliğinde değişimler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Üç yıl içinde tamamlanması planlanan proje ile ülkedeki her sınıfa internete bağlı bilgisayar, akıllı tahta ve projeksiyon cihazının konulacağı duyurulmuştur (Kayaduman vd., 2011:124). Bunu yanı sıra MEB tarafından düzenlenen hizmet içi eğitimlerle, öğretmenlerin öğretim teknolojilerinden yararlanma ve bu ürünleri kullanma olanakları da arttırılmaya çalışılmaktadır. Bu sayede her bir öğretmenin öğretim teknolojilerini öğrenme ortamlarında etkin olarak kullanabilmesi beklenilmektedir (Akyüz vd., 2014:2).

FATİH projesi sonunda teknolojik gelişmeler ışığında sınıfları yeniden düzenlemek, öğrenci öğrenmelerini daha üst seviyeye çıkarmak ve son teknolojik gelişmelere kendisini adapte edebilen öğrenciler yetiştirmek hedeflenmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalara bakıldığında Yavuz ve

Coşkun (2008) öğrencilerin öğretim etkinliklerinde teknolojik araç gereçlerin kullanılmasının öğrencilerin derse karşı tutumlarının tutumlarını olumlu yönde etkilediğini tespit etmişler ve yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin teknoloji kullanımı hakkında olumlu fikirleri olduğunu belirlenmişlerdir. Tataroğlu (2009) yapmış olduğu deneysel bir çalışmada akıllı tahta kullanılan öğrenci grubunun matematik dersine yönelik tutum düzeylerinde deney öncesine düzeye göre artış olduğunu belirlenmiştir. Öğrenci düşünceleri incelendiğinde ise, akıllı tahta kullanmanın ders işleyişini hızlandırdığı, akıllı tahta kullanmanın dersi daha akıcı bir hale getirdiği, öğretmenin tahtayı silmek ya da yazı yazmakla harcayacağı zamanı öğrenme faaliyetlerine ayırabildiği görülmüştür. Emre vd. (2011) akıllı tahta uygulamalarıyla kavram yanlışlarının giderilmesi ve kavramsal değişime olan etkisi gibi konuların çalışılmasının öğrencilere fayda sağlayacağını ortaya koymuşlardır. Kaya ve Aydın (2011) akıllı tahta kullanımı sayesinde Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derste sıkılmadıklarını, dersi daha iyi anladıklarını, derse olan ilgilerinin arttığını belirtmişlerdir. Araştırmacılar sınıf ortamında teknolojik gelişmelere yönelik kullanılabilir her türlü görsel işitsel cihazların kullanımının, derse ilgi ve katılımı arttıracığını dolayısıyla da öğrenci başarısını olumlu etkileyebileceğini savunmuşlardır. Zengin vd. (2012) akıllı tahta tüm özellikleriyle bilinçli bir şekilde kullanıldığı zaman Fen ve Teknoloji derslerine karşı tutum ve başarıyı olumlu yönde etkileyeceğini tespit etmişlerdir. Yorgancı ve Terzioğlu (2013) yapmış oldukları çalışmada matematik dersinin öğretiminde akıllı tahta kullanımının hem matematik dersindeki başarıyı artırdığını hem de matematik dersine karşı tutumu olumlu yönde etkilediğini ifade etmişlerdir.

Toplumun gereksinim duyduğu insan profiline uygun bireyler yetiştirme sorumluluğunu üstlenmiş olan eğitim kurumlarından bilgisayar ve bilgi okuryazarlığı becerileriyle donatılmış, teknolojiyi kullanabilen ve kendi kendine öğrenen bireyler yetiştirmeleri beklenir (Seferoğlu vd., 2008:273). Ancak teknoloji ne kadar gelişmiş olursa olsun, sınıflar teknolojik araçlarla ne kadar donatılırsa donatılsın, sınıf ortamı öğretmensiz yürütülemez. Bireyleri yetiştirecek öğretmenler olduğuna göre, öğretmenlerin çağın gerektirdiği bilgi ve teknolojiye sahip, değişmeye ayak uydurabilen kişiler olması gerekir (Yılmaz, 2007:156). Geleneksel anlayışta öğretmen, bilgiye sahip olan ve bilgiyi aktaran, sınıf içindeki düzeni sağlayan otorite olarak kabul edilirken, yeni yaklaşımlar ve teknolojik gelişmeler, öğretmenin rollerini de değiştirmiştir (Genç ve Genç, 2013:62). Bilgi teknoloji çağı dediğimiz bu yüzyılda yetiştirilen

bireylerin bilgiye ulaşma, bilgiyi düzenleme, bilgiyi değerlendirme, bilgiyi sunma ve iletişim kurma becerileri ile donanmış hale getirilmesi oldukça önemlidir. Bu sadece öğrencilerde değil onları yetiştirecek olan öğretmenlerde de olması gereken becerilerdir (Kahyaoglu, 2011:80). Öğretmenler eğitim teknolojisi imkânlarından faydalanarak öğrencilerin sürekli ve bağımsız öğrenmelerine imkân tanıyan öğretim ortamları sağlanmalıdır (Karaman ve Kurfalı, 2008:43). Çünkü toplumun bütün bireyleri öğretmenlerce yoğunlukta, ülkenin eğitim felsefesi doğrultusunda yetişmektedirler. Bu durum içerisinde öğretmenin görevlerinde de büyük değişiklikler olmaktadır (Gülcü vd., 2013:201). Eğitim sistemine giren FATİH projesine karşı önemli olan nokta, öğretmenlerin olumlu tutum geliştirmeleri ve yeniliği kabullenerek uygulamaya dönüştürmeleridir. Olumlu tutumların öğrenmeyi kolaylaştırdığı, öğrenci ve öğretmen başarısını yükselttiği ve programın etkililiğini arttırdığı; olumsuz tutumların ise öğrenmeyi engellediği, bu nedenle de öğrenci ve öğretmen başarısını düşürdüğü ve programın etkililiğini azalttığı söylenebilir (Kutluca ve Ekici, 2010:185).

Öğretime bu derece katkısı bulunan teknolojiyi sınıf ortamında etkili bir şekilde kullanmanın, öğretmenlerin mesleki niteliğini arttırdığı düşünülebilir. Diğer yandan giderek teknolojik yeniliklerin kuşattığı günlük hayata öğrencileri hazırlıklı hale getirmek, bu konuda iyi yetişmiş öğretmenlerin varlığı ile mümkün olacaktır (Mezgi vd., 2012:2). İlgili alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde; ilköğretim ve ortaöğretimde görev alan branş öğretmenleriyle (Cüre ve Özden, 2008; Seferoğlu vd., 2008; Saltan, 2010; Kayaduman vd., 2011; Kaya ve Aydın, 2011; Emre vd., 2011; Dinçer vd., 2011; Zengin vd., 2012; Türel, 2012; Genç ve Genç, 2013; Yorgancı ve Terzioğlu, 2013; Gülcü vd., 2013; Akyüz vd., 2014) FATİH projesi, sınıflarda teknoloji kullanılması ve bilgi iletişim teknolojilerine yönelik tutum, görüş ve değerlendirmelerin yapıldığı nitel ve nicel çalışmalara rastlanmıştır. Sınıf öğretmenleri ile yapılan araştırmalar da ise sürekli yenilenen, gelişen ve değişen bilim ve teknoloji karşısında sınıf öğretmenlerinin kendilerini yetiştiremediklerini ve eğitim teknolojilerini kullanma konusunda önemli eksikliklerinin olduğu görülmektedir (Yılmaz, 2007; Aktepe, 2011; Çiftçi vd., 2013). Ancak çağa ayak uyduracak gelecek nesilleri yetiştirmeye ilkokul yıllarından başlanmakta ve bu süreçte kazanılan birçok olumlu tutum ve davranış öğrencinin daha başarılı olması yönünde katkı sağlayacaktır.

FATİH projesinin ilkokullarda yaygınlaşması ile birlikte sınıf öğretmenlerinin sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerine yönelik geliştirdikleri

tutumları belirlemek, geleneksel yöntemi tercih ederek oluşturdukları olumsuz tutumların devam edebildiğini gözlemek, bu teknoloji ürünlerini kullanabilmeleri ve bu teknolojik ürünlerde yaşadıkları sorunların tespit edilmesi önemlidir. Çünkü bu proje kapsamında birçok sınıf öğretmeni gerekli hizmet içi kursları alarak sınıflarda kullanacakları bilgi iletişim ürünlerini kullanmayı öğrenmeye çalışmışlar ve sınıf etkinliklerinde bu ürünleri öğrencilerin öğrenmesinde nasıl etkili hale getirebilecekleri konusunda eğitim almışlardır. Bu noktadan hareketle FATİH projesi ile birlikte sınıf öğretmenlerinin sınıflarda kullanılmaya başlanılan bilgi iletişim teknolojilerine (akıllı tahta, bilgisayar, projeksiyon, internet kaynaklı programlar vb.) yönelik önceki çalışmalarda belirtilen olumsuz tutumların ve bu teknolojik ürünlerde yaşadıkları sorunların devam edip edilmediğinin ortaya konulması araştırmacılarca önemli görülmüştür.

Bu çalışmanın amacı sınıflarda yer alan bilgi iletişim teknolojilerinin kullanılmasına yönelik sınıf öğretmenlerinin mevcut olumsuz tutumların belirlenmesi ve öğretmenlerin bu ürünlerde yaşadıkları sorunları tespit etmek olarak belirlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

- 1- Sınıf Öğretmenleri sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerine yönelik hangi olumsuz tutumlara sahiplerdir?
- 2- Sınıf Öğretmenlerinin sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerinde yaşadıkları sorunlar nelerdir?
- 3- Sınıf Öğretmenleri sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutum ortalama puanları cinsiyet değişkenine göre fark göstermekte midir?
- 4- Sınıf Öğretmenleri sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutum ortalama puanları mesleki kıdem değişkenine göre fark göstermekte midir?
- 5- Sınıf Öğretmenlerinin sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerinde yaşadıkları sorunlar ortalama puanları cinsiyet değişkenine göre fark göstermekte midir?
- 6- Sınıf Öğretmenlerinin sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerinde yaşadıkları sorunlar ortalama puanları mesleki kıdem değişkenine göre fark göstermekte midir?

II. YÖNTEM

A. Araştırma Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da şu an var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi, ortaya koymayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Tarama modelinde, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel yargıya ulaşmak için evrenin tümüne ya da ondan alınacak bir grup örnek üzerinde tarama yapılır (Karasar, 2012:77). Tarama araştırmalarında geniş kitlelerin görüşlerini ve özelliklerini betimlemesi hedeflenmektedir (Büyükoztürk vd., 2012).

B. Çalışma Grubu

Bu araştırmaya Sivas ili sınırları içerisinde çalışan sınıf öğretmenleri katılmıştır. Araştırmada katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilmesine ve derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır (Büyükoztürk vd., 2012). Önceden tespit edilmiş olan ölçütlere karşılık gelen durumların çalışılması bu örnekleme yönteminde esas teşkil etmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu çalışmada katılımcıların belirlenmesinde kullanılan ölçüt; öğretmenin sınıflarında en az bir bilgi iletişim teknolojisine ait ürünün (akıllı tahta, bilgisayar, projeksiyon, hazır paket program, internet kaynaklı programlar vb.) bulunması şeklinde belirlenmiştir. Bu amaçla; 2015 – 2016 eğitim öğretim yılı ikinci döneminde Sivas ili Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ilkokullardan sınıfında bilgi iletişim teknolojisine ait en az bir ürün bulunan 117 sınıf öğretmeni örnekleme alınmıştır. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlere ait özellikler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri

<i>Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
• Cinsiyet		
Kadın	48	41,02
Erkek	69	58,98
	Toplam	117
• Kıdem Yılı		
1 – 5 Yıl	34	29,05
6 – 10 Yıl	23	19,65

11 – 15 Yıl	20	17,09
16 – 20 yıl	22	18,80
21 yıl ve üzeri	18	15,38
Toplam	117	100

C. Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında kullanılan veri toplama aracı üç ayrı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcılara ait kişisel bilgiler olarak cinsiyet ve mesleki kıdemleri yer almaktadır. İkinci bölümde, sınıf öğretmenlerinin sınıflarında yer alan bilgi iletişim teknolojilerine ait olumsuz tutumları belirlemek amacıyla hazırlanmış 10 maddeden oluşan 5’li likert tipinde sorular yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise sınıf öğretmenlerinin sınıflarında yer alan bilgi iletişim teknolojilerinde yaşadıkları sorunlara ilişkin 10 maddeden oluşan 5’li likert tipinde sorular yer almaktadır.

Veri toplama aracı Türel’in (2012) “Öğretmenlerin Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Olumsuz Tutumları: Problemler ve İhtiyaçlar” adlı çalışmasında kullandığı anket temel alınarak hazırlanmıştır. Bu ankette yer alan maddeler araştırmacılarca incelenmiş, gerekli alan taraması yapılarak sınıf öğretmenlerine uygun olan maddeler seçilmiş ve gerekli düzeltmeler yapılarak anket 23 madde oluşturulmuştur. Bu maddeler geçerlilik çalışması için uygunluk, açıklık ve anlaşılabilirlik açısından alanında uzman iki öğretim üyesi ve iki sınıf öğretmenin görüşlerine sunulmuştur. Uzman değerlendirmesi sonucunda 3 madde elenmiş, olumsuz tutumların yer aldığı 10 madde ve yaşanan sorunlara ilişkin 10 madde form şeklinde düzenlenerek pilot uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Bu formun derecelendirilmesi “tamamen katılmıyorum (1)”, “katılmıyorum (2)”, “kısmen katılıyorum (3)”, “katılıyorum (4)” ve “tamamen katılıyorum (5)” şeklindedir. 20 maddelik anket formunun pilot uygulaması Sivas ve Kahramanmaraş illerinde görev yapan ve araştırmaya dahil edilmeyen 80 sınıf öğretmenine uygulanmıştır.

D. Verilerin Analizi

Araştırma için geliştirilen anketler araştırmacılarca okullar ziyaret edilerek ve gönüllük esasına riayet edilerek uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde SPSS paket programından yararlanılmıştır. Bu araştırmada pilot uygulamada 80 sınıf öğretmenine uygulanan anketler sonucunda elde edilen

veriler analiz edilerek Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı 0,69 hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayısı 0,70 olması anketin oldukça güvenilir olduğunu belirtir (Büyüköztürk vd, 2012). Hesaplanan değer bu değere çok yakın olduğu görüldüğünden anketin oldukça güvenilir olduğu düşünülmüş ve uygulamaya geçilmiştir.

Asıl uygulamada ise 117 sınıf öğretmenine uygulanan anketlerin dağılımının normalliği için Kolmogorov Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri yapılmıştır. Gözlem sayısı 29'dan az olduğunda Shapiro Wilks, fazla olduğunda ise Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmaktadır (Kalaycı vd., 2008). Bu çalışmada veri sayısı 117 olduğundan Kolmogorov-Smirnov (Lilliefors) testi sonucu incelenmiş olup, bu değer 0,05'ten büyük olması verilerin normal dağılıma uygunluk gösterdiği anlamına gelmektedir. Ön test sonuçlarına ait normallik değerleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Normal Dağılım Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Olumsuz tutuma ilişkin ortalama puanlar	,077	117	,084*	,979	117	,068
Sorunlara ilişkin Ortalama Puanlar	,077	117	,088*	,976	117	,031

a. Lilliefors Significance Correction

Tablo 2'deki verilerin analizleri sonucunda; verilerin analizinde normal dağılımına uygun olduğundan parametrik ölçümlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Böylece çalışmadan elde edilen veriler yüzde, frekans, aritmetik ortalama, bağımlı gruplar t testi ve ANOVA kullanılarak analiz edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin bilgi iletişim teknolojilerine ilişkin olumsuz tutumları ve yaşanan sorunlara ilişkin verilerin yorumlanmasında yüzde, frekans ve aritmetik ortalamadan yararlanılmıştır. Ayrıca anket verilerine göre puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasında t testi ve mesleki deneyime göre karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

III. BULGULAR ve YORUM

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutumlarının ve bu ürünlerde yaşanan sorunların tespit edilmesine yönelik araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada araştırılan amaç doğrultusunda oluşturulmuş alt amaçlara yönelik bulgular aşağıda sırasıyla verilmiştir:

1- Sınıf Öğretmenleri Sınıflarda Kullanılan Bilgi İletişim Teknolojilerine Yönelik Hangi Olumsuz Tutumlara Sahiplerdir?

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında kullandıkları bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutumların hangi alanlarda yoğunluk gösterdiğini belirlemek amacıyla anket maddelerine verdikleri cevapların yüzde, frekans hesaplamaları yapılarak sonuçlar Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin Olumsuz Tutuma İlişkin İfadelere Verilen Cevapların İlişkin Dağılımı

Olumsuz Tutumlar	N %	Kesinlikle	Katılmıyorum	Kısmen	Katılıyorum	Kesinlikle
		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum
T1- Sınıfımda AT/proje-siyon/bilgisayar olmasa da dersimi aynı şekilde işlerim.	N 31	22	28	11	25	
	%	26,5	18,8	23,9	9,4	21,4
T2- Bence her derste AT/proje-siyon/bilgisayar kullanılması uygun olmaz.	N 15	25	30	30	17	
	%	12,8	21,4	25,6	25,6	14,5
T3- AT’yi /proje-siyonu/bilgisayarı ders esnasında kendi öğrencilerime kullandırmıyorum.	N 35	31	23	19	9	
	%	29,9	26,5	19,7	16,2	7,7

T4- AT'yi /projeksiyonu/ bilgisayarı ilk kullandığım zamanki heyecanım artık kalmadı.	N	31	31	25	15	15
	%	26,5	26,5	21,4	12,8	12,8
T5- AT/projeksiyon/ bilgisayar yerine geleneksel tahtayı kullanmayı tercih ederim.	N	33	27	28	5	24
	%	28,2	23,1	23,9	4,3	20,5
T6- AT/projeksiyon/ bilgisayar kullanmak öğretmeni tembelleştirir.	N	40	29	21	8	19
	%	34,2	24,8	17,9	6,8	16,2
T7- AT/projeksiyon/ bilgisayar kullanmak beni daha fazla yoruyor.	N	34	20	33	23	7
	%	29,1	17,1	28,2	19,7	6,0
T8- Benim için sınıfta bilgi iletişim teknolojilerini kullanmak endişe vericidir.	N	63	22	15	6	4
	%	53,8	18,8	12,8	5,1	3,4
T9- AT'ye /projeksiyona/ bilgisayara yönelik öğrenci ilgisinin zamanla azaldığını düşünüyorum.	N	20	30	35	20	12
	%	17,1	25,6	29,9	17,1	10,3
T10- Öğrenci AT'yi/projeksiyonu/ bilgisayarı çok kullanırsa bozabilir.	N	25	40	17	28	7
	%	21,4	34,2	14,5	23,9	6,0

Tablo 3'deki veriler irdelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin sınıflarında yer alan bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutumlara ilişkin cevapların oranlarına bakıldığında birçok soruya “kesinlikle katılmıyorum” ve “katılmıyorum” seçeneklerinde yoğunlaştığı gözlemlenmiştir. Ancak bazı olumsuz ifadelerin öğretmenlerce kabul görmesi ve oranların yüksekliği dikkat çekicidir. T1 maddesine verilen cevap incelendiğinde birçok sınıf öğretmeni sınıflarında bulunan bilgi iletişim teknolojileri olmasa da derslerini aynı şekilde işleyebilecekleri yanıtını vermişlerdir (kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum oranları toplamı f:64, N: 54,7). T2 maddesinde sınıf öğretmenlerinin çoğu bilgi iletişim teknolojilerinin her ders için uygun olmadığı yönünde cevap vermişlerdir (kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum oranları toplamı f: 77, N: 65,7). T5 maddesine verilen yanıtlar incelendiğinde bazı sınıf öğretmenleri sınıflarında bilgi iletişim teknolojileri yerine sınıflarında kara tahtayı kullanarak ders işlemeyi tercih ettikleri yanıtını vermişlerdir (f: 24, N: 20,5). T9 maddesinde ise öğretmenlerin birçoğu bu ürünlere yönelik öğrenci ilgisinin zamanla azaldığını düşünmektedirler (kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum oranları toplamı f: 67, N: 57,3). Bu sonuçlar dikkate alındığında sınıf öğretmenlerinin sınıflarında yer alan bilgi iletişim teknolojisine yönelik olumsuz tutum sergilemedikleri sonucu elde edilmiştir. Ancak birçok öğretmen bu ürünler olmasa da derslerin aynı şekilde işlenebileceğini, ürünlerin her ders için uygun olmadığını, öğrenci ilgisinin zamanla azalacağı düşünerek olumsuz tutum sergilerken bazı öğretmenlerin de bu ürünler yerine kara tahtayı kullanma tercihi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2- Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarda Kullanılan Bilgi İletişim Teknolojilerinde Yaşadıkları Sorunlar Nelerdir?

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında kullandıkları bilgi iletişim teknolojilerinde yaşadıkları sorunların hangi alanlarda yoğunluk gösterdiğini belirlemek amacıyla anket maddelerine verdikleri cevapların yüzde, frekans hesaplamaları yapılarak sonuçlar Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin Yaşanılan Sorunlara Verdikleri Cevaplara İlişkin Dağılımı

Yaşanılan Sorunlar	N %	Kesinlikle	Katılmıyorum	Kısmen	Katılıyorum	Kesinlikle
		Katılmıyorum		Katılıyorum		Katılıyorum
S1- AT/projeksiyon/ bilgisayar için yeterli internet hızı	N 23	21	20	33	20	
okulumuzda mevcut olmadığını söylerim.	% 19,7	17,9	17,1	28,2	17,1	
S2- Derslere yönelik hazırlanmış mevcut etkinliklerin ders amaçlarını yansıtmadığı kanaatindeyim.	N 20	28	39	16	14	
S3- AT'yi /projeksiyonu/ bilgisayarı ders etkinliklerine nasıl entegre edeceğimi bilemiyorum.	N 43	47	15	11	1	
S4- AT'de/bilgisayarda derslerde kullanabileceğim etkinlik bulmakta zorlanıyorum.	N 39	46	12	16	4	
S5- AT/projeksiyon/ bilgisayar kullandığımda ders konularını yetiştiremiyorum.	N 40	47	12	12	6	
S6- AT/projeksiyon/ bilgisayar kullanırken	N 31	57	12	6	11	

sınıfta gürültü oluşturduğunu düşünüyorum.	%	26,5	48,7	10,3	5,1	9,4
S7- AT/projeksiyon/ bilgisayar kullanırken teknik aksaklıklar yaşadığımı düşünüyorum.	N	14	35	40	12	16
	%	12,0	29,9	34,2	10,3	13,7
S8- AT/projeksiyon/ bilgisayar kullanımında ortaya çıkan sorunlarda uzman teknik personelle ulaşmakta sıkıntı yaşıyorum.	N	18	35	36	20	8
	%	15,4	29,9	30,8	17,1	6,8
S9- Sınıflarda teknolojik araçların kullanılmasında güvenlik sorunları oluşturduğu düşüncesindeyim.	N	37	40	17	19	4
	%	31,6	34,2	14,5	16,2	3,4
S10-AT'nin /projeksiyonun/ bilgisayarın sınıflara uygun monte edilmediği düşüncesindeyim.	N	42	40	14	11	10
	%	35,9	34,2	12,0	9,4	8,5

Tablo 4'teki veriler irdelendiğinde sınıf öğretmenlerinin sınıflarında yer alan bilgi iletişim teknolojilerinde yaşadıkları sorunlara ilişkin cevapların oranlarına bakıldığında çoğunlukla “kesinlikle katılmıyorum” ve “katılmıyorum” seçeneklerinde yoğunlaştığı gözlemlenmiştir. Ancak maddeler irdelendiğinde yaşanan sorunlara ilişkin verilen oranları dikkat çekicidir. S1 maddesine verilen cevap incelendiğinde çoğu sınıf öğretmeni yeterli internet hızının okullarında bulunmadığı için bu ürünlerde sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. (kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum oranları toplamı f: 73, N: 62,4). S2 maddesinde sınıf öğretmenlerinin birçoğu

bilgi iletişim teknoloji ürünlerinde yer alan etkinliklerin ders amaçlarını yansıtmadığı kanaatinde oldukları cevabını vermişlerdir (kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum oranları toplamı f: 69, N: 59,0). S7 maddesine verilen yanıtlar incelendiğinde birçok sınıf öğretmeni sınıflarında bilgi iletişim teknoloji ürünleri teknik aksaklıklar yaşadıkları yanıtını vermişlerdir (kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum oranları toplamı f: 68, N: 58,2). S8 maddesinde ise öğretmenlerin çoğu bu ürünlerde yaşanan sorunların giderilmesinde teknik personele ulaşmakta zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir (kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum oranları toplamı f: 64, N: 54,5). Bu sonuçlar dikkate alındığında sınıf öğretmenleri sınıflarında yer alan bilgi iletişim teknolojilerinde okullarda mevcut internet hızının yetersizliği, hazırlanan etkinliklerin ders amaçlarına uygun olmaması, bu ürünleri kullanmada teknik problemler ve bu problemleri gideren teknik personele ulaşmada sıkıntı yaşadıkları noktasında sorun yaşamaktadırlar.

3- Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarda Kullanılan Bilgi İletişim Teknolojilerine Yönelik Olumsuz Tutum Ortalama Puanları Cinsiyet Değişkenine Göre Fark Göstermekte midir?

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojisine yönelik olumsuz tutum ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre fark gösterip göstermediği t-testi ile araştırılmış ve sonuçlar tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Bilgi İletişim Teknolojisine Yönelik Olumsuz Tutum Ortalama Puanlarının Cinsiyete Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Kadın	48	2,73	0.72	115	0.552	.58
Erkek	69	2,65	0.79			

Tablo 5’deki veriler incelendiğinde sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojisine yönelik kadın sınıf öğretmenlerinin olumsuz tutum ortalamalarının erkek sınıf öğretmenlerinin ortalama puanlarından yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ancak kadın ve erkek sınıf öğretmenlerinin ortalama puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Bu durumda sınıf öğretmenlerinin sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojisine yönelik olumsuz tutum ortalamaları cinsiyete değişkenine göre fark göstermemektedir.

4- Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarda Kullanılan Bilgi İletişim Teknolojilerine Yönelik Olumsuz Tutumları Ortalama Puanları Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Fark Göstermekte midir?

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutum ortalama puanlarının mesleki kıdem değişkenine göre fark gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile araştırılmış ve sonuçlar tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Bilgi İletişim Teknolojine Yönelik Olumsuz Tutum Ortalama Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Mesleki kıdem (yıl)	N	\bar{X}	S	Varsayı n Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
1-5	34	2,53	5,85	Gruplar arası	329,472	4	82,368		
6-10	20	2,74	4,88	Grup içi	5700,648	112	50,899	1,618	,175
11-15	23	2,66	5,60	Toplam	6030,120	116	133,26		
							7		
16-20	22	2,80	5,54						
21 ve üzeri	18	2,75	5,99						

Tablo 6'daki veriler incelendiğinde sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerine yönelik 6-10 yıl, 16-20 yıl ve 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin olumsuz tutum ortalama puanlarının diğer mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ancak bu ortalama puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Bu durumda sınıf öğretmenlerinin sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutum ortalama puanları mesleki kıdem değişkenine göre fark göstermemektedir.

5- Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarda Kullanılan Bilgi İletişim Teknolojilerinde Yaşadıkları Sorunlar Ortalama Puanları Cinsiyet Değişkenine Göre Fark Göstermekte midir?

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerinde yaşadıkları sorunlar ortalama puanlarının cinsiyet değişkenine göre fark gösterip göstermediği t-testi ile araştırılmış ve sonuçlar tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Bilgi İletişim Teknolojilerinde Yaşanılan Sorunlar Ortalama Puanlarının Cinsiyete Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Kadın	48	2,48	5.00	115	.141	0.88
Erkek	69	2,46	7.07			

Tablo 8'deki veriler incelendiğinde sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerinde kadın sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar tutum ortalama puanlarının erkek sınıf öğretmenlerinin ortalama puanlarından çok az da olsa yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ancak kadın ve erkek sınıf öğretmenlerinin ortalama puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Bu durumda sınıf öğretmenlerinin sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerinde yaşadıkları sorunlar ortalama puanları cinsiyete değişkenine göre fark göstermemektedir.

6- Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarda Kullanılan Bilgi İletişim Teknolojilerinde Yaşadıkları Sorunlar Ortalama Puanları Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Fark Göstermekte Midir?

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerinde yaşadıkları sorunlar ortalama puanlarının mesleki kıdem değişkenine göre fark gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile araştırılmış ve sonuçlar tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Bilgi İletişim Teknolojilerinde Yaşanılan Sorunlar Ortalama Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Mesleki kıdem (yıl)	N	\bar{X}	S	Varsayın Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
1-5	34	2,25	0,58	Gruplar arası	1119,694	4	279,923		
6-10	23	2,39	0,54	Grup içi	3503,229	11	31,279	8,949	,000
11-15	20	2,23	0,81	Toplam	4622,923	11			
16-20	22	2,70	0,64			6			

21 ve üzeri	18	2,97	0,60
----------------	----	------	------

Tablo 9'daki veriler incelendiğinde sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerinde 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin yaşanan sorun ortalama puanlarının diğer mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerine göre yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu ortalama puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p>0,05$). Aynı zamanda sorun ortalama puanlar gruplar arası karşılaştırıldığında 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin diğer mesleki kıdeme sahip ortalama puanları arasında anlamlı fark göstermiştir. Bu durumda 21 yıl ve üzerinde mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerinde daha fazla sorun yaşamaktadırlar.

IV. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin sınıflarda kullandıkları bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutumların ve bu ürünlerde yaşamış oldukları sorunların dağılımı belirlenmiş ve hangi durumlarda yoğunlaştığı incelenmiştir. Aynı zamanda sınıf öğretmenlerinin sınıflarda kullandıkları bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutumlar ve bu ürünlerde yaşamış oldukları sorunlar cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenlerine göre araştırılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında yer alan bilgi iletişim teknolojisine yönelik olumsuz tutum sergilemedikleri sonucu elde edilmiştir. Ancak birçok öğretmen bu ürünler olmasa da derslerin aynı şekilde işlenebileceğini, ürünlerin her ders için uygun olmadığı, öğrenci ilgisinin zamanla azalacağı düşünerek olumsuz tutum sergilerken bazı öğretmenlerin de bu ürünler yerine kara tahtayı kullanma tercihi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çağıltay vd., (2001) tarafından yapılmış daha eski bir çalışmada öğretmenlerin sınıflarda bilgisayarların kullanımı konusunda olumlu inanışlara sahip olduklarını ortaya koymuştur. Araştırmada birçok öğretmen bilgisayar kullanımının eğitim sürecinde önemli olduğunu belirtmiş, hatta hayatında daha önce hiç bilgisayar kullanmamış olan öğretmenlerin bile, bilgisayar kullanmayı bilen öğretmenler kadar olumlu inanışlara sahip olduğunu belirtmişlerdir. Yılmaz (2007), sınıf öğretmenlerinin derste teknolojik araç-

gereç kullanma konusunda yetersiz durumda olduklarını ifade ederek, öğretmenlerin bazıları araç-gereç yokluğundan şikâyet ederken, bazıları ise mevcut araç-gerecin bozulması korkusuyla kullanmaktan çekindikleri sonucuna ulaşmıştır. Öğretmeni teknolojik araç-gereç kullanmaya ikna etmek ve öğretmenin araç-gereç kullanmaya karşı geliştirdiği olumsuz tutumları değiştirmek gerektiği önerisinde bulunmuştur. Karaman ve Kurfalı (2008) ise sınıf öğretmenleri bilgi teknolojilerini kullanmalarına engel olan birinci sebep olarak, bilgi teknolojilerinin kullanımında yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıklarını belirlemişlerdir. Ayrıca evinde ve sınıfta kullanabileceği bir bilgisayar ve internet bağlantısı olan öğretmenlerin, diğer öğretmenlere göre internette araştırma yapmak, eğitim CD'lerini derslerinde kullanmak gibi farklı amaçları gerçekleştirmek için bilgi teknolojilerinden daha fazla faydalanmakta olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu da gösteriyor ki; bilgi iletişim teknolojileriyle sıklıkla karşılaşan öğretmenlerin bu ürünlere daha olumlu tutum sergiledikleri yorumu yapılabilir. Çiftçi vd., (2011) tarafından yapılmış olan bir çalışmada, sınıf öğretmenleri FATİH Projesi'nin rahatlıkla uygulanabileceğini düşünmediklerini belirtmişler ve öğretmenlerin bazıları teknolojiyi kullanamayacaklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmalara bütün olarak bakılırsa sınıf öğretmenlerinde bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumlu tutumların zaman içerisinde olumsuz tutumlara doğru değiştiği yorumu yapılabilir. Bu tutum değişimindeki en önemli nedenlerden birisi öğretmenlerin bu ürünleri kullanabilmedeki yetersizliği olarak görülebilir (Cüre ve Özden, 2008; Türel, 2012). Bu noktada Milli Eğitim Bakanlığı FATİH Projesi Etkileşimli Tahta Kullanım Semineri, FATİH Projesi Etkileşimli Sınıf Yönetimi, FATİH Projesi Uzaktan Eğitim Seminerleri vb. hizmet içi eğitimlerle öğretmenlerin yeterliliklerini üst düzeye çıkartmaya çalışmaktadır (MEB, 2012; MEB, 2015). Bu hizmet içi seminerlerle öğretmenlerin teknoloji kullanma yeterlilikleri arttırılmakta, derslerde öğretmenlerin sınıflarda bilgi iletişim teknolojilerini kullanarak etkinlikleri düzenleyebilmeleri hedeflenmektedir. Ancak öğretmenlerden birçoğu bu ürünlerin her ders için kullanılamayacağı ve bu ürünler olmadan da derslerin işlenebileceği yanıtını vermişlerdir. Unutulmaması gereken bu ürünler asla öğretmenin yerini alacak ürünler değildir. Bu ürünler derslerde öğrenci öğrenmesini üst düzeye çıkaracak, öğrenmeyi kolaylaştıracak ve farklı etkinliklerle dersi zenginleştirmeye yarayan birer araç konumundadırlar. Bu bağlantı öğretmece kurulabildiğinde öğrencilerin daha nitelikli olarak yetişmelerine katkı sağlanmış olacaktır.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında yer alan bilgi iletişim teknolojilerinde okullarda mevcut internet hızının yetersizliği, hazırlanan etkinliklerin ders amaçlarına uygun olmaması, bu ürünleri kullanmada teknik problemler ve bu problemleri gideren teknik personele ulaşmada sıkıntı yaşadıklarını belirlenmiştir. Çiftçi vd., (2011) yaptıkları çalışmada sınıf öğretmenleri FATİH Projesi'nin olumsuz yönleri olarak tablet bilgisayarlarda sorunlar yaşanabileceği, etkileşimli tahtalar da teknik problemlerin oluşabileceği, öğretmenlerin bazılarının teknolojiyi kullanamayacağı ve eğitim almaları gerekeceğini ifade etmişlerdir. Araştırmacılar okulların tamamında teknolojik alt yapı ve materyal konularında eşitlik sağlanabildiği söz edemediklerinden ve sınıflarda bulunan teknolojik cihazların çoğunlukla okullardaki öğretmen, yönetici ve veli gibi paydaşların çabalarıyla temin edilebildiğini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla öğretmenlerin hali hazırda bulunan bu ürünleri kullanmada kendi yeterlilikleri ön plana çıkmakta, kendi yeterliliklerine göre sorunları aşabilmektedirler yorumu yapılabilir. Aktepe (2011) ise sınıf öğretmenleri bilgisayarları eğitim etkinliklerinde kısmen kullanabildiklerini ifade ederek, okullarda bilgisayarla ilgili yazılımlar çoğu zaman güncel olmadığını belirtmişlerdir. Ayvacı vd., (2014) öğretmenlerin derslerinde, projeksiyon cihazı, akıllı tahta ve tabletleri yeterince etkili kullanamadıklarını yaptıkları araştırma ile ortaya koymuşlardır. FATİH Projesinin uygulama aşamasında karşılaşılan sorunlardan biri olarak, donanım ve yazılım altyapısının sağlanması ile ilgili olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sorunların Milli Eğitim ve Ulaştırma Bakanlığınca kısa sürede giderilebilecek sorunlar olduğu dolayısıyla ilgili paydaşların çabalarıyla bu sorunların çözülebileceği araştırmacılarca ifade edilmiştir. Dolayısıyla okulların teknik altyapılarının düzeltilmesi, gerekli teknik personelin eğitilmesi ve hazırlanacak etkinliklerin amaca uygunluğu noktasında FATİH projesini hazırlayan Milli Eğitim ve Ulaştırma Bakanlıklarına önemli görevler düşmektedir. Sınıf öğretmenlerinin belirlediği sorunların aşılmasıyla birlikte bu ürünleri kullanmada öğretmenler daha istekli olabileceklerdir. Aynı zamanda bu sorunların çözülmesiyle birlikte öğrenciler bu ürünleri kullanmada daha istekli olabileceklerdir.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutum ve bu ürünlerde yaşanan sorun ortalama puanları bayan öğretmenlerde daha yüksek olsa da, bu ortalamaların cinsiyete değişkenine göre fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Menzi vd. (2012) yapmış oldukları çalışmada, erkek öğretmen adaylarının bayan adaylara göre teknoloji kullanımının tüm alt boyutlarında daha yeterli oldukları

görülmüştür. Karaman ve Kurfalı (2008) ise erkek öğretmenler, bayan öğretmenlere göre bilgi teknolojilerini daha fazla kullanmakta olduklarını belirlemişlerdir. Bunun sebebi olarak, erkek öğretmenlerin bilgi teknolojilerine daha kolay ulaşabilmesi, vakit ayırabilmesi ya da bayan öğretmenlere göre daha ilgili olmaları gösterilmiştir. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı FATİH projesi ile birlikte hizmet içi eğitim çalışmalarını hızlandırarak bütün öğretmenlere yüz yüze ve uzaktan eğitim aracılığıyla seminerler vermeye devam etmektedir. Dolayısıyla bu eğitimlerle birlikte öğretmenlerin yetersiz oldukları noktalarda kendilerini geliştirmelerine fırsat tanınmıştır. Araştırmada cinsiyet değişkenine göre fark göstermemesinin nedeni araştırma yapılan bölgede bu hizmet içi eğitimlerin yapılması gösterilebilir.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutum ortalama puanları mesleki kıdem değişkenine göre fark göstermez iken 21 yıl ve üzerinde mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin bu ürünlerde daha fazla sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Karaman ve Kurfalı (2008) 0-5 yıl arası kıdeme sahip olan mesleğinin başında sayılan öğretmenler diğer öğretmenlere göre bilgi teknolojilerini daha fazla kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu durumu Gardner ve Davis (2013) App Kuşağı adlı eserinde, günümüzü dijital çağ olarak adlandırmakta ve bireyleri bu çağa ayak uydurmaya çalışan X, Y ve Z kuşakları olarak sınıflandırmaktadır. X kuşağı bu dijital çağ içerisinde dünyaya gelmiş ve bilgi iletişim teknolojilerine adapte nesilleri temsil etmektedir. Y kuşağı X kuşağından önce doğmuş ve zamanla bu çağın hızlı gelişimini takip etmeye çalışan gerektiğinde bu teknoloji ürünlerine hızlıca adapte olabilen nesilleri temsil etmektedir. Z kuşağı ise bu iki nesilden daha önce doğmuş, dijital çağın hızlı değişimlerini ileriki yaşlarında gözlemiş ve bu teknoloji ürünlerine adapte olmakta zorlanan nesilleri temsil etmektedir. Z nesli bu araştırmada 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimini çalışan sınıf öğretmenlerini temsil edebilmektedir. Bu noktadan hareketle mesleki deneyimi daha fazla olan öğretmenlerin bilgi iletişim teknolojilerine adapte olmaları ve bu ürünlerde sorun yaşamaları doğal karşılanabilir. Ancak unutulmaması gereken bir diğer nokta ise öğretmenlerin hangi yaş ve seviyede olursa olsun çağın gereklerine ayak uydurabilen, kendini yenileyebilen özelliklere sahip olması beklenir. Dolayısıyla mesleki deneyimi hangi düzeyde olursa olsun öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerle bu ürünleri kullanabilme yeterliliklerini artırma ve sorunlara müdahale etmede istekli davranmalıdırlar.

Geleceğimizin garantisi olacak gelecek nesillerin yetiştirilmesinde FATİH projesinin ilkokullarda sınıf öğretmenlerinin öncülüğünde uygulanabilmesi, bu proje öğrencilerin çağa ayak uydurabilen, donanımlı ve nitelikli olarak yetiştirilmesi açısından önemlidir. Bir yandan mevcut öğretmen yeterlilikleri arttırılırken bir yandan da öğretmen adaylarının ileride yapacakları bu mesleğe hazırlanmaları da önemlidir. Öğretmen adaylarının bilgi iletişim teknolojilerini kullanabilmeleri, ders etkinliklerine adapte edebilmeleri ve FATİH projesine hazır halde mesleğe başlamaları gerekmektedir. Bu proje ile birlikte Eğitim fakültelerinin alt yapı olarak bu sisteme uygun hale getirilerek, mevcut ders içeriklerinde değişiklik yapmaları artık kaçınılmaz gözükmektedir. Çünkü mesleğe yeni başlayan öğretmenler kendilerini bir anda sınıfta bularak bu ürünlerle karşı karşıya kalacaklardır. Bilgi iletişim teknolojilerini kullanmakta yetersiz bir öğretmen bu ürünlere karşı olumsuz tutum sergileyecek, çok fazla sorun yaşayacak, hizmet içi eğitimlerle ek bir yük getirecek ve sonunda proje hedeflerinde sıkıntılar oluşacaktır. Bu noktada YÖK, Milli Eğitim Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığı çerçevesinde eğitim fakültelerinin FATİH projesine yönelik yeniden yapılandırılmasına ve ilgili paydaşların ortak çalışmasına ihtiyaç vardır. Eğitim fakültelerinde yer alan sınıflar bu proje kapsamında teknolojik araçlarla donatılabilir. Böylece öğretmen adayları alanı ile ilgili teknolojik ürünlerle lisans eğitiminde tanışabilir, nasıl kullanabileceğini öğrenebilir ve mesleğe hazırlanmada uygulamalı etkinlikler yapabilir. Böylece sınıf öğretmeni adaylarının da bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumlu tutum sergilemeleri, olumsuz tutumlarının giderilmesine yönelik atılacak adımlar FATİH projesinin de hedeflere ulaşmasına katkı sağlayacaktır. Hali hazırda bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutum sergileyen ve sınıflarında sıkıntı yaşayan sınıf öğretmenlerine yerinde destek eğitimleri seminer dönemlerinde Milli Eğitim Müdürlüklerince sık sık tekrar edilebilir ve uzman teknik personellerce uygulamalı etkinlikler yapılabilir. Ayrıca her ilkokula formatör öğretmen olarak isimlendirilen Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri öğretmenlerinin görevlendirilmesi sağlanabilir. Böylece ilkokullarında bu ürünlerde yaşanan sıkıntılar daha da azalabilir. Yapılan bu çalışmanın sonuçları dikkate alınarak bu ürünlerde yaşanan sıkıntıların ilgili paydaşlarca giderilmesi, öğretmenlerin sınıflarında bu ürünleri daha etkili kullanabilmesi noktasında önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- ADIGÜZEL, T., GÜRBULAK, N. ve SARIÇAYIR, H. (2011). Akıllı tahtalar ve öğretim uygulamaları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), 457-471
- AKKOYUNLU, B. (1999). Bilgi teknolojilerinin okullarda kullanımı ve öğretmenlerin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 105-109
- AKKOYUNLU, B. (2002). Öğretmenlerin internet kullanımı ve bu konudaki öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 1-8.
- AKPINAR, Y. (2004). Eğitim teknolojisiyle ilgili öğrenmeyi etkileyebilecek bazı etmenlere karşı öğretmen yaklaşımları. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3 (3), 124-134.
- AKTEPE, V. (2011). Öğretmenlerinin derslerinde bilgisayarı kullanımına ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (3), 75-92
- AKYÜZ, H. İ., PEKTAŞ, M., KURNAZ, M. A. ve MEMİŞ, E. K. (2014). Akıllı tahta kullanımlı mikro öğretim uygulamalarının fen bilgisi öğretmen adaylarının tpb'larına ve akıllı tahta kullanıma yönelik algılarına etkisi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3 (1), 1-14
- AYVACI, H. Ş., BAKIRCI, H. ve BAŞAK, M. H. (2014). Fatih projesinin uygulama sürecinde ortaya çıkan sorunların idareciler, öğretmenler ve öğrenciler tarafından değerlendirilmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 20-46
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E. K., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (12. Baskı)*, Ankara: Pegem Akademi
- CÜRE, F. ve ÖZDENER, N. (2008). Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) uygulama başarıları ve BİT'e yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 41-53
- ÇAĞILTAY, K., ÇAKIROĞLU, J., ÇAĞILTAY, N. ve ÇAKIROĞLU, E. (2001). Öğretimde bilgisayar kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 19-28.
- DİNÇER, S., ŞENKAL, O., ve SEZGİN, M. E. (2011). Fatih projesi kapsamında öğretmen, öğrenci ve veli koordinasyonu ve bilgisayar okuryazarlık düzeyleri. Akademik Bilişim Konferansı, 2 - 4 Şubat 2011, İnönü Üniversitesi, Malatya
- ÇİFTÇİ, S., TAŞKAYA, S. M. ve ALEMDAR, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin fatih projesine ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 12(1), 227-240
- EMRE, İ., KAYA, Z., ÖZDEMİR, T.Y. ve KAYA, O.N. (2011). *Akıllı tahta kullanımının fen ve teknoloji öğretmen adaylarının hücre zarının yapısı konusundaki başarılarına ve bilgi teknolojilerine karşı tutumlarına karşı etkileri*. 6th International Advanced Technologies Symposium (IATS'11), 16-18 May 2011, Elazığ
- GARDNER, H. ve DAVIS, K. (2013). *App Kuşağı, Dijital Dünya Kimlik, Mahremiyet ve Hayal Gücü*. İstanbul: Optimist Yayın Dağıtım
- GENÇ, M. ve GENÇ, T. (2013). Öğretmenlerin Mesleki Gelişmeleri Takip Etme Durumları: Fatih Projesi Örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 61-78
- GERÇEK, C., KÖSEOĞLU, P., YILMAZ, M. ve SORAN, H. (2006). Öğretmen adaylarının bilgisayar kullanımına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 130-139
- GÜLCÜ, A., SOLAK, M., AYDIN, S. ve KOÇAK, Ö. (2013). İlköğretimde görev yapan branş öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin görüşleri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (6), 195-213
- KALAYCI, Ş. (2008). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- KARASAR, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- KAHYAOĞLU, M. (2011). İlköğretim öğretmenlerinin fen ve teknoloji dersinde yeni teknolojileri kullanmaya yönelik görüşleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 79-96

- KARAMAN, M. K. ve KURFALLI, H. (2008). Sınıf öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini öğretim amaçlı kullanım düzeyleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 1 (2), 43-56
- KAYA, H. ve AYDIN, F. (2011). Sosyal bilgiler dersindeki coğrafya konularının öğretiminde akıllı tahta uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşleri. *Journal of World of Turks*, 3 (1), 179-189
- KAYADUMAN, H., SIRAKAYA, M. ve SEFEROĞLU, S. (2011). *Eğitimde FATİH Projesinin Öğretmenlerin Yeterlik Durumları Açısından İncelenmesi*. Akademik Bilişim Konferansı, 2 - 4 Şubat 2011, İnönü Üniversitesi, Malatya
- KUTLUCA, T. ve EKİCİ, G. (2010). Öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutum ve öz-yeterlik algılarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 177-188
- MENZİ, N., ÇALIŞKAN, E. ve ÇETİN, O. (2012). Öğretmen adaylarının teknoloji yeterliliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2 (1), 1-18
- MEB (2011). Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü *Milli Eğitim Bakanlığı*, <http://yegitek.meb.gov.tr/> adresinden 25.05.2016 tarihinde ulaşılmıştır.
- MEB (2012). FATİH Projesi Uzaktan Eğitim Projesi. *Milli Eğitim Bakanlığı*, <http://www.eba.gov.tr/haberler/duyuru/> adresinden 12.06.2016 tarihinde ulaşılmıştır.
- MEB (2015). FATİH Projesi Uzaktan Eğitim Projesi. *Milli Eğitim Bakanlığı*, <http://www.eba.gov.tr/haber/1451486450> adresinden 12.06.2016 tarihinde ulaşılmıştır.
- SALTAN, F. (2010). *Teachers' acceptance of interactive white boards: A case study*. In D. Gibson & B. Dodge (Eds.), *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2010*, pp. 2360-2365. Chesapeake, VA: AACE.
- SEFEROĞLU, S. S., AKBIYIK, C. ve BULUT, M. (2008). İlköğretim öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının bilgisayarların öğrenme/öğretme sürecinde kullanımı ile ilgili görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 273-283
- TATAROĞLU, B. (2009). *Matematik Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımının 10. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarıları, Matematik Dersine Karşı Tutumları Ve Öz-Yeterlik Düzeylerine Etkileri*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen Ve Matematik Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Matematik Öğretmenliği Programı, İzmir
- TATAROĞLU, B. ve ERDURAN, A. (2010). Matematik dersinde akıllı tahtaya yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1 (3), 233-250
- TOR, H. ve ERDEN, O. (2004). İlköğretim öğrencilerinin bilgi teknolojilerinden yararlanma düzeyleri üzerine bir araştırma. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3 (1), 120-130
- TÜREL, Y. K. (2012). Öğretmenlerin akıllı tahta kullanımına yönelik olumsuz tutumları: problemler ve ihtiyaçlar. *İlköğretim Online*, 11(2), 423-439
- YAVUZ, S. ve COŞKUN, A. E. (2008). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve düşünceleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 276-286
- YILMAZ, M. (2007). Sınıf öğretmeni yetiştirmede teknoloji eğitimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (1), 155-167
- YORGANCI, S. ve TERZİOĞLU, Ö. (2013). Matematik öğretiminde akıllı tahta kullanımının başarıya ve matematiğe karşı tutuma etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21 (3), 919,930
- ZENGİN, F. K., KIRILMAZKAYA, G. ve KEÇECİ, G. (2012). Akıllı tahta kullanımının fen ve teknoloji dersindeki başarı ve tutuma etkisi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7 (2), 531-537